

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Petro Octavo Hvivs Monasterii Sponheimensis abbate, qui præfuit
annis XXV. & mensibus tribus, & de variis gestis illius temporis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

in bonis clericorum Moguntinæ ciuitatis in suo dominio positis faciebat, & grauis inter eos fuit exorta turbatio.

M C C L X I I I.

Hoc anno, altera die post Epiphaniam Domini, tempore Richardi Romanorum regis, in monte S. Iacobi facta est concordia inter Philippum de Hohenfels supradictum, & prælatos ecclesiæ Moguntinæ, & sub pœnis proscriptiōis & alijs cœsuris terribilibus confirmata, vt patet in literis de super confectis, quas propter prolixitatē nimiam omisimus.

Reconciliatio Moguntinensis.

His etiam temporibus inter archiepiscopum & ciues Colonienſes longa & grauissima dissensio fuit, isto libertates ciuium ad se trahere cupiente, illis vero pro libertate fortissime pugnantibus. Tandem ciues archiepiscopum suū Engelbertum & Theodericum de Falckenburg fratrem eius capientes ad pacem compulerunt.

Dissensio Colonienſis & eiusdem reconciliationis.

M C C L X I V.

Nicolaus Prior huius monasterij XIII. hoc anno calend. Ianuarij obiit, vir bonus & amator disciplina regularis, post quem XIV. Prior est institutus monachus quidam, Otvinus nomine, vir sapiens & valde notabilis: qui præfuit in officio prioratus annis XII. & libenter reformasset colapsam disciplinam monasticam, sed propter malitiam temporum parum proficere potuit.

Prior 13. mo ritur, & 14. instituitur.

Eodem anno fratres Eremita, ordinis S. Augustini, Wormaciam intrantes monasterium ædificare cœperunt, quod perficientes inhabitant vsq; in hunc diem.

Augustiniani Wormacienſes. Ioannes abbas 7. moritur.

Eodem quoq; anno XI. cal. Maij obiit Iohannes huius monasterij Sponheimensis abbas VIII. sepultus in medio chori, ante gradus presbyterij.

DE PETRO OCTAVO HUIUS MONASTERII SPONHEIMENSIS abbate, qui præfuit annis XXV. & mensibus tribus, & de varijs gestis illius temporis.

IOHANNE autem abbate mortuo atque sepulto, cum ad nouum Pastorem ecclesiæ viduata eligendum fratres huius monasterij qui tum erant cōuenissent, grauis subsequuta fuit turbatio. Duo enim per dissensionem fuerunt electi. Petrus qui Cellerarius erat (de quo supra diximus) vnam partem conuentus pro se habuit, & Wilhelmus monachus, qui Cantoris gerebat officium, alteram pro se partem eligentium obtinuit. Cumque grauis contentio inter vnus cœnobij huius partes, oriretur, & quelibet pars suum electum conaretur defendere, Petrus qui erat homo astutus, pristina officij sui auctoritate vsus, ingeniosa adiuuentione familiarium stipatus carerua, abbatiam potenter inuasit, seque in omnibus pro abbate gessit. Porro Wilhelmus ad Simonem comitem Sponheimensem confugit, Petrum grauius accusans, comitis auxilium pro abbatiā sibi debita implorauit. At vero comes Simon partes Wilhelmi primo quidem fouere atque defendere laborauit, qui tamen postea causam totam in manus Wernheri archiepiscopi Moguntini resignauit. Durauit autem ista contentio ad anni spatium, non sine damno rerum monasterij temporalium & grandi periculo animarum. Tandem Wernherus archiepiscopus Moguntinus vtrumque ad se vocans electum, & modum formamque electionis, simulque & zelum eligentium diligenter examinans, Wilhelmum repudians Petrum in abbatem huius cœnobij confirmauit.

Dissensio in electione abbatis. Duo abbatet.

M C C L X V.

Hoc anno post longam discordiam, Petrus tandem (sicut diximus) à Wernhero archiepiscopo Moguntino, repudiato Vwilhelmo, in abbatem huius monasterij confirmatus est, fuitque VIII. in ordine abbatum, & præfuit annis XXV. & mensibus IV. homo satis astutus & externis plus deditus quam spiritualibus. Erat autem oriundus ex Moguntia, qui postquam literis aliquandiu dedisset operam, ad monasterium venit, & sub Iuano abbate monachus factus est, à quo postea Prior (sicut diximus) ordinatus est, ac deinde Cellerarius, postremoq; abbas. Iste Petrus ecclesiā parochialē in Gertzingen in pago Nachgau, quæ ex donatione nobilis quondam viri Vdonis monasteriū nostrum per annos CXXXVIII. pacifice possederat, in primo cōfirmationis suæ anno statim dedit capitulo maioris ecclesiæ Moguntinæ cum omnibus prouentibus suis, vt patet in his literis:

Ecclesia in Gertzingen alienatur.

Reuerendis ac dilectis in Christo præposito ac Decano, totiq; capitulo ecclesiæ Moguntinæ, Petrus Dei gratia electus & confirmatus in abbatem monasterij Sponheim, salutem & cum obsequio deuotas orationes in Christo. Vt per nostræ subuentiōis auxilium, (qua matri nostræ digne ac reuerenter adesse tenemur) præbendarum vestrarum tenuitas in aliquo reletetur, & per vos etiam beato Mar-

Copia donationis.

Trithem

Oper
Histor

tino patrono nostro reuerentiam impendamus, ecclesiam parochialem in Gentzingen, Moguntinensi diocesis, cum iure patronatus ac vniuersis pertinentiis & redditibus suis, quos Pastor ipsius ecclesie con-
suevit hucusque percipere, de consensu venerabilis patris, domini nostri Wernheri archiepiscopi Mo-
guntini & totius conuentus nostri vobis conferimus in perpetuum obtinendam, ita quod cum primario
eam vacare contigerit, prouentus ipsius communibus vestris vsibus libere perpetuo applicentur. Reliqua
tamen de prouentibus eiusdem ecclesie certa & congrua portione, de qua persona in ipsa ecclesia Gentzingen,
Deo perpetuo seruitura & per vos instituenta, honeste valeat sustentari. In cuius facti memoriam
& perpetuam firmitatem presentes literas vobis damus, nostro & conuentus nostri sigillorum mun-
mine roboratas. Actum anno Domini MCCLXV. vii. idus Iulii.

Confirmatio
Wernheri
archiepisco-
pi.

Hanc donationem Wernherus archiepiscopus confirmans sequentes literas tradidit.

Wernherus Dei gratia sancta Moguntina sedis archiepiscopus sacri Romani imperii per Ger-
maniam Archicancellarius, dilectis in Christo, praeposito, Decano, totique capitulo Moguntino salutem
in Domino, iustis petentium desideriis grato nos decet consensu occurrere, & eadem studiose profectum
quantum facultas suppetit effectui mancipare. Vestris igitur precibus inclinatis, donationem ecclesiam
Gentzingen, quam vobis in augmentum prebendarum vestrarum dilecti in Christo, abbas & conuen-
tus in Sponheim nostra diocesis monasterii, liberaliter & benigne fecerunt (sicut in eorum scriptis con-
tinetur inde confecto) gratam plurimum habentes & ratam, presentis scripti testimonio confirmamus.
Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario con-
traire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Dei omnipotentis & beati Martini,
ac nostra excommunicationis sententiam noverit incurrisse. Datū Moguntia anno Domini MCCLXV.
X. cal. Octobris.

Ecclesia pa-
rochialis in
Sponheim
incorpora-
tur conua-
bio.

In recompensam autem praefatae donationis, Wernherus archiepiscopus memora-
tus de consensu capituli sui ecclesiam parochialem in Sponheim cum omnibus prouen-
tibus suis Monasterio incorporauit, vt patet ex literis quae sequuntur.

Copia in-
corporatio-
nis.

Wernherus Dei gratia, sancta Moguntina sedis archiepiscopus, sacri Romani imperii per Ger-
maniam Archicancellarius, dilectis in Christo, Petro electo in abbatem totique conuentui monasterii
Sponheim nostra diocesis, salutem in Domino. Nos paterno pensantes affectu ecclesiam vestram propter
eius inopiam multumoda & per varios infortunatos euentus adeo attenuatam in multis, quod
eegestate non modica laboreret, vt quantum possumus vestram inopiam pro salute nostra aliquantulum re-
leuemus, ecclesiam parochialem in Sponheim cum capellis adiacentibus, vobis pleno iure habendam per-
petuo de consensu nostri capituli & tui electi, qui eiusdem ecclesie es patronus, tradimus & donamus ita
quod cum eam vacare contigerit, prouentus ipsius communibus vestris vsibus libere perpetuo applicen-
tur ad ipsam ecclesiam fidelem & perpetuum Vicarium loci Archidiacono praesentis, cui de prouentibus
ipsius ecclesie certam & congruam assignabitis portionem de qua honeste valeat sustentari, qui etiam
nobis & Archidiacono ipsi de iuribus nobis debitis valeat respondere. Nos praepositi, Decani & ca-
pitulum Moguntinum nostrum super donatione huiusmodi liberaliter impertimur consensum. Nulli
ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre donationis infringere, vel ei ausu temerario con-
traire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei & S. Martini se noverit
incursum. Ad maiorem autem firmitatem & euidentiam huius, fecimus vobis praesens scriptum
nostrum, nostro, praedictorum Praepositi Decani & Capituli, nec non & tui electi sigillorum munimine
roborari. Actum anno domini MCCLXV. vii. idus Iulii.

Ius patro-
natus perti-
net abbati.

Consensus
Capituli.

Ciues Her-
bipolenses
multantur
grauiter.

Itaque vt ecclesia villae Sponheim incorporaretur monasterio, Petrus abbas ec-
clesiam in Gentzingen cum omnibus pertinentiis suis ecclesiae Moguntinae donauit.

Eodem anno ciues Herbipolenses propter magnas variasque iniurias, quas intule-
rant Iringo episcopo suo & clero, in duobus millibus & ducentis marcis ei condemnati
sunt, & soluto argento ad eius obedientiam redire sunt compulsi.

MCCLXVI.

Decima
Bingenfis.

Hoc anno praepositi, Decanus & capitulum maioris ecclesie Moguntinae, quartam
partem decimae in Bingen pro pecunia emerunt a Philippo seniore de Falckenstein, & duo-
bus filiis eius Philippo & Wernhero, quam iure feudali ab ecclesia Moguntina tenebant,
Wernhero archiepiscopo consentiente, vt patet ex literis emptionis desuper confectis,
quarum datum est anno Domini MCCLXVI. tertio idus Februarii.

Episcopus
Herbipolensis
moritur.

Eodem anno obiit Iringus episcopus Herbipolensis cui Bartholdus de Sternberg
succedens praefuit annis xviii.

MCCLXVII.

Pradicator-
es Spirenses.

His temporibus monasterium fratrum Pradicatorum in ciuitate Spirensi sub Hen-
rico episcopo fundari coepit de consensu eius & totius capituli.

Eodem

Eodē anno seditio maxima fuit inter ciues Colonieſes exorta. Nam cū Reſtores ciuitatis communitati graues exactiones & precarias * impoſuiſſent, ſurrexit aduerſus conſulatum ipſa communitas, ſequē mutuo inſectantes armis ac bello in ipſa ciuitate impugnant, & multi ab vtraque parte caſi & occiſi fuerunt.

Seditio Colonienſis. * Vel Beed.

M C C L X V I I I.

Hoc anno, qui fuit Petri abbatis noſtri III. Wilhelmus, qui (vt ſupra diximus) contra Petrum in diſſenſione fuerat electus pro abbate huius monaſterij ab vna parte conuētus, ſed à Wernhero archiepiſcopo Moguntino reſutatus tanquam pauciores & infirmiores voces habens in electione, poſteaquam monaſterium & abbatem diu moleſtauerat, diſcurrrens hinc inde ab ipſo archiepiſcopo Moguntino capitur, & carceri mancipatus vſque ad obitum ſuum non exiturus. Et ceſſauit quaſſatio ipſa, quam per triennium contra Petrum exercuerat, adhærentibus ſibi quibuſdam è fratribus, occulte tamen propter metum epiſcopi.

Wilhelmus Pſeudo-abbas capitur.

M C C L X I X.

Hoc anno grauis inter epiſcopum Herbpolenſem Bertholdum & comites de Henneberg, Caſtello, & Hohenlohe diſcordia fuit exorta, qui tandem iuxta oppidum Francoſiæ, quod Kitzingen dicitur, ad pugnam conuenientes, acriter concertarunt, & multi ab vtraque parte fuerunt caſi, vulnerati & capti.

Epiſcopus Herbpolenſis diſcordat à quibusſiã comitibus.

Eodem anno proſcripti & profugi à ciuitate Colonia, facti ſub terrâ occulto metu, Colonia occupare & capere volentes, multa ciuibus mala intulerunt, compugnantesque ad inuicem, damna ſibi irrecuperabilia mutuo præſtiterunt.

Colonienſis ſeditio.

M C C L X X.

Hoc anno, Petri abbatis noſtri VI. cum obſeruantia regularis (pro dolor) nimium à prima ſui inſtitutione deſeciſſet, monachi huius cœnobij iam publice proprietarij eſſe cœperunt, ipſo abbate conſenſum ad hoc præbente expreſſum. Nam tunc primum conuentus ab abbate fuit diuiſus, ita vt abbas certa bona pro menſa & ſuſtentatione ſui haberet ſeorſum, & pro ſe conuentus ſimiliter ſeorſum. Et tunc primum ceſſauit communis vitæ regularis inſtitutio, quæ per annos ferme cxxx. ſatis laudabiliter in præſenti monaſterio antea vigerat. Conuentus ergo ſummam prouentuum ſuorum in præbendas diſtinxit, adiciens his quoddam commune diſtribuendum (quod Præſentias appellant) more ſecularium canonicorum in graue detrimentum præſentis monaſterij & periculum animarum.

Monachi huius monaſterij ab obſeruantia regulari reſceſſerunt.

Eodem anno Iohannes abbas & conuētus S. Cœnobij Nidenſis, ordinis noſtri, Colonienſis diœceſis, vendiderūt capitulis Moguntinenſibus maioris eccleſiæ & beatæ Mariæ virginis ad gradus, villas Drechtingshauſen * Heimbach ſuperiorem & inferiorem, Weiler, cum terminis earum, ac partem caſtri Reichenſtein cum hominibus, fundo, proprietate, dominio, ædificijs, vineis, poſſeſſionibus, terris, cultis & incultis, iuriſdictione ac actionibus quibuſcunque cum omnibus iuribus, pertinentijs & prouentibus in præſatis villis, & in ipſo caſtro Reichenſtein, & cunctis terminis adiacētibus, pro M C C C C X X I I I. marcis denariorum Colonienſium, ſicut patet in literis huiusmodi venditionis de ſuper cōfectis, quarum datum eſt præſato anno, VIII. cal. Octob.

Drechtingshauſen venditur. Eodē Drechtingshauſen.

Eodem quoque anno Gotfridus Dominus de Eppenſtein & filius eius Gotfridus villam quæ dicitur Flersheim, cum agris, vineis, curtibus, pratis, paſcujs, aquis, molendinis, nemoribus, terris cultis & incultis, hominibus ibidem exiſtentibus, vel redire volentibus qui ſe ad alia loca tranſtulerunt & hæreditatem habuerunt ibidem, militibus (pueris militum à Iohanne Venatore exceptis) pro MD. marcis vendiderunt, literas de ſuper conficiētes, quarum Datum eſt tale: *Actum anno Domini M C C L X X. tertia feria poſt Dominicam Iudicæ.*

Flersheim venditur eccleſiæ Moguntinæ.

M C C L X X I.

Anno regiminiſ ſui ſeptimo Petrus abbas huius cœnobij bona in Praumyveil. r cōparauit pro CC. marcis de quibus curtem fecit eamque, pro cenſu annuo agricolis locauit. Verum poſt aliquot annos domus ipſa quæ ad curtem pertinebat fuit exaiſta, & coloni agros monaſterio reſignarunt, qui diſtracti villanis per partes & minutas pro cenſu annuo locati fuerunt.

Curia noſtra in Weiler emittitur.

M C C L X X I I.

Hoc anno obiit Henricus epiſcopus Spirenſis, cui Fridericus de Bolandia ſororis filius IV. nonas Martij ſuccedens, præfuit annis fere xxx.

Epiſcopus Spirenſis moritur.

Eodē quoq; anno obiit Engelbertus archiepiſc. Colonienſis in eccleſia Budenſi ſe-

entzingen, Moguntinensis...
Pastor ipſius eccleſiæ...
ernberi archiepiſcopi...
dam, ita quod cum promiſſis...
perpetuo applicetis. Felicitas...
ona in ipſa eccleſia Gen...
ri. In cuius facti memoriam...
noſtri ſigillorum mun...

ſequentes literas tradidit...

Romani imperij per Ge...
ipſo Moguntino ſalutem...
eadem ſtudioſe proſequi...
ati, donationem eccleſiæ...
in Chriſto, abbas & cano...
(ſicut in eorum ſcriptura...
ſi teſtimonio confirmant...
e, vel ei auſu temeraria con...
orentis & beati Martini...
ita anno Domini M C C L X.

archiepiſcopus memora...
cum omnibus prouen...
tur.

Romani imperij per Ge...
que conuenit monaſterium...
u eccleſiam veſtram prop...
itenuatam in multis, quod...
ſalute noſtra æſtimator...
bis pleno iure habetiam per...
es, fradimus & donamus ita...
bus libere perpetuo applic...
preſentis, cui de prouentibus...
aleat ſuſtentari, qui etiam...
ſ præpoſitus, Decanus & ce...
pertimur conſenſum. Nihil...
vel ei auſu temeraria con...
Dei & S. Martini ſe nunci...
imus vobis præſens ſcriptum...
electi ſigillorum munime...

ſterio, Petrus abbas ec...
Moguntina donauit...
que iniurias, quas intule...
is marci ei condemnat...

die Moguntina, quam...
de Falckenſtein, & diſpo...
a Moguntina temeraria...
tionis deſuper conſectis...

Bartholdus de Sternberg

ciuitate Spirenſi ſub He...

Eodem

1111

1111

1111

Trithe

Oper
Histor

*Erffepus
Coloniensis
mortuus, St.
fridus succe-
dit.*

*Rudolphus
de Habsburg
rex Romanorum.*

*Filii Rudol-
phi Habs-
burgensis.*

*Ludovicus
Palatinus
ducit tertiam
uxorem.*

*Discordia
abbatis et
monachorum.*

*Rudolphus
rex Ottocari-
um Bohem-
ie regem
vicit et occi-
dit.*

*Comites de
Habsburg
sunt ducis
Austriae,
Genealogia
eorum Aus-
triae.*

pultus, cui Sifridus de Westerburch, vir bellicosus nimium, successit, & à Gregorio Papa confirmationem cum decore pallij archiepiscopalis suscepit.

M C C L X X I I I .

Hoc anno, qui fuit Petri abbatis nostri nonus, principes Romani imperij apud Franckfordiam conuenientes, in regem Romanorum post multos tractatus vnanimiter tandem elegerunt Rudolphum comitem de Habsburg tunc abientem, & Balleam cum magno exercitu obsidentem, qui vt audiuit se in regē Romanorum electum, soluta mox obsidione venit in Franckfordiam, & deinceps ad Aquasgrani descendens consecrationis munus ex more suscepit. Ibi principes iurata obedientia feudalia sua de manu eius suscepērunt, ei que contra omnes aduersarios imperij fortiter adstiterunt. Vnde multam breui recuperauit, quae ab imperio alienata fuerant, pacemque reformauit in terra, & regnauit annis xviii. mensibus vero x. Uxorem habuit Helizabeth filiam Burchardi comitis Haierloch, quae peperit ei tres filios, Albertum ducem Austriae, qui postmodum fuit Imperator Romanorum, à quo omnes ducis Austriae qui hodie sunt, aut in terea fuerunt, genti sunt: Hartmannum qui fuit in Rheno submersus, & Rudolphum Sueuae ducē, qui filium Ottocari regis Bohemiae duxit uxorem. Filiarū prima nupsit Wentzeslao regi Bohemiae: secunda Machildis nomine Ludouico comiti Palatino Rheni, sicuti dicemus: tertia Alberto duci Saxoniae, & quarta Carolo principi Apuliae.

Eodem anno Ludouicus comes Palatinus Rheni, mortua secunda sua uxore tertiam duxit Machildem praefatam Rudolphi regis Romanorum filiam, de qua genuit Rudolphum comitem Palatinum Rheni, & Ludouicum postea Imperatorem, de quibus postea dicemus.

M C C L X X I V .

*Comites reg-
contra Im-
peratorem
conspirant.*

Hoc anno certi comites, videlicet comes de Montfort, comes de Helfenstein, comes de Duckenberg, comes Eberhardus de Wirtemberg cum alijs vndecim, contra regem Rudolphum conspirantes eum aut capere aut interficere summo opere querebant, quod cum ei innotuisset, producto contra eos magno exercitu vicit, eosque ad obedientiam sibi & imperio in perpetuum coegit, & pacem in omni terra circumquaque ab Italia vsque ad Angliam tutam reformauit.

Eodem anno Petrus abbas huius monasterii, cernens illam diuisionem reddituum, & prouentuum inter ipsum & conuentum ante triennium factam omnis impunitatis futurae principium, & auctoritatis suae non paruum detrimentum, vehementer doluit de ea, & renitentibus omnibus, praeter Ottuinum Priorem, eam publice reuocauit. Vnde commoti monachi & quasi in uasaniam versi totis viribus resisterunt, factaque inter se conspiratione abbatem interficere potius quam sibi indulgam semel proprietatis portionem resignare statuerunt. Quod cum abbati innotuisset, dans locum irae ad Creutzenach declinans, pius quam ad anni spatium ibidem commoratus est, quousque tandem mortuo potiore factionis principe, res per comitem de Sponheim dominum Simonem composita & sedata fuit.

M C C L X X V .

*Rudolphus
rex Ottocari-
um Bohem-
ie regem
vicit et occi-
dit.*

Anno Petri abbatis nostri xi. Rudolphus rex Romanorum exercitum mouit in Bohemiam, contra Ottocarium regem, Austriam, Stiriam, Carinthiam, Morauiam, mortuo haerede legitimo iniuste contra imperij iurisdictionem occupantem, factaque congressione eum vicit & subiugauit, pactaque subiectionis imposuit. Verū cum ille promissa seruare postea contemneret, Rudolphus denuo in Bohemiam reuertitur, & regem perierum iterum superans occidit, & sibi regnum Bohemiae subiugauit. Porro ducatum Austriae donauit filio suo Alberto comiti de Habsburg, à quo Maximilianus hodie rex Romanorum secundum rectam lineam generationis ita vt sequitur cōtinuatam descendit. Rudolphus rex ex comite de Habsburg rex Romanorum genuit Albertum, postea regem, ducem Austriae. Albertus genuit Albertum iuniorem ex Helizabeth filia comitis siue ducis Carinthiae Meynhardi. Albertus iunior genuit Lupoldum ducem Austriae ex Iohanna filia comitis Pyrethi. Lupoldus autem genuit Ernestum ducem, Ernestus autem genuit Fridericum Imperatorem tertium, ex Simburga filia ducis Alexij de Ancazon in Polonia. Fridericus autem Imperator genuit Maximilianum regem. Maximilianus autem genuit Philippum ducem Austriae, Burgundiae, Brabantiae, & Mariam Reginam Hispaniae, de quibus suo loco dicetur.

M C C L X X V I .

Anno Petri abbatis nostri xii. concordia inter ipsum & conuentum suum per Simonem

monem comitem facta est, mortuo Sigerō monacho, qui totius turbationis princeps & caput fuit, ita videlicet, ut diuisio reddituum semel inter abbatem & conuentum (ut prædiximus) facta deinceps permaneat, & monachi singulis annis de perceptis & expositis abbati computationem facere teneantur. Ipse quoque abbas, ne quid in contulso suo conuentu alienare posset, computationem simili modo facere conuentui quotannis omnimode sit adstrictus, & neque abbas sine consensu conuentus, nec conuentus sine consensu abbatis quicquam vendere sine alterare præsumant.

Eodem anno prænotato obiit Ortwinus huius monasterij Prior XI. vi. cui multum displicuit illa diuisio prouentuum inter abbatem & conuentum, eamque totis viribus ad impedire ne fieret, aut reuocare factam laborauit, sed parum proficere potuit, licet omnium in se fratrum odia prouocauerit. Post hanc institutus fuit Prior xv. Megenhardus monachus, filius Iohannis militis de Weinsheim, qui præfuit in illo officio annis XVIII.

M C C C L X V I I

Anno Petri abbatis nostri XIII. Simon comes de Sponheim aduocatus noster obiit relinquens duos filios, Iohannem & Henricum, de quibus sequenti anno latius dicemus.

Eodem anno Hermannus filius regis Radolphi in Rheno submersus est, & in Basilea sepultus, non sine lacrimis matris multis.

M C C C L X V I I I

Anno Petri abbatis nostri XIV. Iohannes & Henricus comites de Sponheim fratres & filij comitis Simonis, de quo supra diximus, grauem inter se dissensionem habuerunt, Iohannes maior natus erat, cui & Pater comitatum Sponheimensem gubernandum reliquerat, vir animosus & constans, qui cum fratri Henrico in nullo cederet, hostem sibi aduersarium quoque effecit. Itaque Henricus comes frater Iohannis ad Wernherum archiepiscopum Moguntinum se conferens eius tuitioni se commisit, & feudum xx. marcarum denariorum Aquinensium pro seruitute annua recepit, sed & castrum, quod Beckelnheim appellatur, cum villis adiacentibus castrensibus ibidem, & octoginta marcarum redditibus, in graue comitatus dispendium, præfato archiepiscopo vendidit pro MCCC. marcis denariorum Aquinensium, ut patet ex literis venditionis, quas archiepiscopo tradidit, quarum tenor sequitur.

Ego Henricus nobilis vir, natus quondam Simonis Comitis de Sponheim tenore presentium publice recognosco, & ad notitiam uniuersorū cupio peruenire, quod castrum meum Beckelnheim cum villis castrensibus iam feudalius ibidem castrensi feudo, & octoginta marcarum redditibus de consensu Cunegūdis uxoris mee, cui idem castrum propter nuptias in donationem exstitit assignatum, communicata manu vendidi domino meo Wernhero archiepiscopo & ecclesie Moguntina in proprietate perpetuo possidenda, pro MCCC. marcis denariorum Aquinensium, soluendis in certis terminis, consuetis mihi fideiussoribus pro eis, prout in literis ipsius domini archiepiscopi super ea confectis plenius continetur, promittens archiepiscopum & ecclesiam supra dictos de castro & bonis eiusdem per anni & unius diei spacium, prout iustum & consuetum fuerit, videri adare. Et quia præfatus dominus archiepiscopus pro CCC. marcis & prædicta me acquisiuit in castrum suū & ecclesie Moguntina apud Olmenā vel Bingiam, data mihi optione, in loco istorū residenti am eligendi proficeor & profector, quod ipsas ducentas marcas post quā mihi fuerint persolutæ, in bona sita apud Olmenā vel Bingiā, de quibus redditibus xx. marcarū habere poterunt annuatim, conuertere teneor, vel de bonis meis que iure proprietatis possideo xx. marcarū redditus demonstrare eidem domino archiepiscopo, recipiendos ab ipso & ecclesia Moguntina nomine castrensis feudi, & tenendos. Præterea sciante dictum dominū archiepiscopū occasione mei guerram habere cogit, cum Iohanne comite de Spōheim fratre meo, fratriq. in prosecutione iuris mei adlitterit, nullā prorsus oppositionem ab ipso comite acceptabo, absque scitu eiusdem domini archiepiscopi & consensu. Et hoc mihi promisit similiter se facturū. In cuius testimonium & certitudinē firmiore præsentem describi literas & sigilli mei feci munimine cōmuni. Ego quoq. Cunegūdis uxor nobilis antefati, proprio sigillo carēs, in testimonium & euidentiam mei consensus, ipsas literas sigillo Lucardis matris meæ petri sigillari. Datum & actum Moguntia, anno Domini M C C C L X V I I I. VIII. Calend. Augusti.

Iohannes Comes grauiter offensus, inimicum animum contra fratrem & archiepiscopum concepit, qui, dum castrum præfatum Beckelnheim paternæ hereditatis portionem, nec precibus nec minis obtinere posset à præfule Wernhero, armis rem aggredi statuit. Factus itaque publicus archiepiscopi hostis & inimicus, multa ecclesie Moguntinae intulit per se & per suos damna.

M C C C L X I X

Anno Petri abbatis nostri XV. atrox bellum inter Wernherum archiepiscopum et Mo-

Concordia inter abbatē & monachos nostrōs proprietariis. Ortwinus Prior mortuus. Megenhardus Prior 15.

Simon comes de Spōheim mortuus.

Dissensio inter fratres, comites Sponheimenses. Henricus comes feudalis sic archiepiscopo & castrum Beckelnheim.

Copia venditionis.

Burgman.

regio... imperij... vnanimit... Basileam... soluta... consecratio... manu... Vnde... in terra... rechar... dum... fuerunt... ducē... regi... em... vixore... genit... de quibus... Helffenstein... contra... nrebant... obedi... ab Italia... nem... imperitatis... dicit... Vnde... inter... portio... euzenach... dem... onem... erciturum... Morania... factaque... cum... & regem... ro... hodie... descendit... post... omnis... riaz... us... Hispania...

1111

*Bellū geri-
tur inter co-
mitem fratres
& Wern-
herum ar-
chiepiscopū.
Insignis vi-
nus viri
confictus.*

guntinum & Iohannem comitem de Sponheim iuxta Gentzingen non procul à Spreng-
lingen factum est propter castellum Beckelnheim, quod Henricus frater Iohannis comi-
tis de Sponheim eidem archiepiscopo (sicut diximus) sine consensu fratris vendiderat, &
ab utraque parte multi fuerunt occisi, vulnerati & capti. Inter alios fuit quidam macella-
rius de Creutzennacht dictus Michael Mort vir fortis & audacissimus, qui pro parte comi-
tis domini sui tam fortiter contra aduersarios pugnavit, ut quasi alter Maccabeus perenne
sibi nomen laudis apud posteritatem promeruerit. Nam in medio hostium constitutus à
dextris & à sinistris gladium fibrans, tam fortiter in illos se uiebat, ut ipse solus plures quam
xx. occideret, sibi que viam per medium illorum mucrone pararet. Tandem multitudine
hostium superatus ac pedibus læsus in terram corruit, resumptis que illico viribus & fians in
genibus, cum surgere non posset, se fortiter defendens ac trepide circumfibrans gladium,
adhuc quinque alios prostravit, & plures circumstantibus vulneravit. Postremo autem
non habens adiutorem, cum sui partim fugere cepissent, gloriose occubuit. In tante for-
titudinis memoriam lapis in eodem loco erectus cum eius insculpta imagine, usque in præ-
sentem diem cernitur. Cæterum et si ambiguo Marte diu pugnatum fuerit, tamen victo-
ria tandem archiepiscopo cessit. Ibi de parte comitis Iohannis capti sunt ab eodem archie-
piscopo comes Rheni, comes de Liningen, comes de Veringen, cum multis alijs nobilibus
& ipse Iohannes comes de Sponheim equi subsidio fugiens vix euasit. Erat autem vno pe-
de claudus, qui cum propria manu fortiter pugnaret, ab hostibus circumvallatus & com-
prehensus est: Quod cernens suprascriptus Michael Mort cum cæteris macellaris de Creu-
tzennacht audacter (sicut diximus) super hostes irruit, & dominum suum proprio sangui-
ne liberauit. Pro tanto beneficio comes postea macellarios in Creutzennacht proprio &
singulari priuilegio remuneravit. Hac victoria potius archiepiscopus omnes villas comi-
tis in circuiu spoliavit & multas incendit. Milites quoque eius prædam sitientes nec mo-
nasterijs pepererunt, nec ecclesijs. Nam cœnobium, quod Schvabenheim dicitur, in
vicino situm, intrantes spoliauerunt, curtes & aedificia in circuiu prædantes incende-
runt, & multa fratribus damna intulerunt.

*Dapiferus
an. 1188.
par. Cinglia-
nos subuer-
sus.
Archiepi-
scopus Vi-
ctor, comes
capti.*

Eodem anno Wernherus archiepiscopus præfatus castrum quod Reinberg dicitur,
cepit & funditus destruxit, propter latrocinia & depredationes quæ ex ea fiebant.
Eodem quoque anno Henricus comes de Veldentz se cum Wernhero archiepiscopo
Moguntino in perpetuū cõfoederavit, ut patet ex literis quæ sequuntur, quarum tenor talis est:
Ego Henricus comes Veldentia notum facio vniuersis, quod respectu fidelitatis qua teneo eccle-
siae Moguntinae, cuius dapifer ac vasallus existo, & à qua habeo larga fenda, desiderans in eiusdem eccle-
siae deuotione & obsequio perpetuo manere, promitto bona fide pro me & meis hæredibus, qui comitatus
Veldentia mihi succedere debent, quod ego & hæredes mei prædicti domino Wernhero archiepiscopo &
ecclesie Moguntinae contra iniuriatores eorū quoque, auxilium prestabimus & perpetually assiste-
mus. Quod & ipse archiepiscopus mihi & meis hæredibus promisit facere vice versa, prout in literis
suis patentibus plenius continetur. In cuius rei testimonium evidens & perpetuam firmitate sigillum meum
dixi presentibus appendendum. Datum & actum anno Domini MCCLXXX. cal. Septembris.

*Exercitus
archiepisco-
pi spoliat ec-
clesia & mo-
nasteria.
Schwabenh-
heim.
Reinberg
castrum de-
struitur.
Fædus in-
ter comitem
Veldentem
& archiepi-
scopum Mo-
guntinum.
Copia fæde-
ri.*

*Albertus
Magnus mo-
nasterium
restituit.*

Anno Petri abbatis nostri xvi. obiit Albertus Magnus quondam Ratisponensis epi-
scopus, vir vnde cunque doctissimus, Colonia in choro fratrum suorum sepultus, non si-
ne opinione sanctitatis.
His temporibus magna in diuersis mundi partibus bella fuerunt, tam in ecclesiasti-
cos quam in seculares. Wilhelmus comes de Iuliaco cum ccccxlviij. armatis ciuitatem
Aquensem occulte ingressus, animo & intentione capiendi ciuitatem, cum filio suo pri-
mogenito ac cunctis armatis suis à ciuibus occisus est. In cuius facti vindictam postea cum
de concordia fieret tractatus, Aquenses compulsi sunt comiti Iuliacensi perpetuis tem-
poribus ius instituenti præpositum in ecclesia Aquensi resignare, cum perceptione tertie
partis omnium oblationum cedentium in ecclesia beatæ Mariæ semper virginis ibi-
dem.

*Conuentus
Principum.
Imperator
Duguides
vincit,
Colmar,
Zurb,
Barn, Ha-
genau, re-
bellat.*

Anno Petri abbatis nostri xvii. Rudolphus rex Romanorum rebus in Austria & Bo-
hemia prospere gestis, conuentum solennem primo Nurenbergæ, postea Francfordiæ cele-
brauit: omnia castella, in quibus se latrones & spoliatores vice regie continebant, destruxit.
Postea contra Burgundiæ comitem exercitum mouit, & primo Bisontinam ciuitatem obli-
dione vallauit, contra quem comes cum magno exercitu procedens, victus est, & in dedi-
tionem regis iurauit. Rediens à Burgundia rex Columbariam, Thuregium, Beroniam
& Ha-

MCCLXXXI.

*Albertus
Magnus mo-
nasterium
restituit.*

Anno Petri abbatis nostri xvi. obiit Albertus Magnus quondam Ratisponensis epi-
scopus, vir vnde cunque doctissimus, Colonia in choro fratrum suorum sepultus, non si-
ne opinione sanctitatis.
His temporibus magna in diuersis mundi partibus bella fuerunt, tam in ecclesiasti-
cos quam in seculares. Wilhelmus comes de Iuliaco cum ccccxlviij. armatis ciuitatem
Aquensem occulte ingressus, animo & intentione capiendi ciuitatem, cum filio suo pri-
mogenito ac cunctis armatis suis à ciuibus occisus est. In cuius facti vindictam postea cum
de concordia fieret tractatus, Aquenses compulsi sunt comiti Iuliacensi perpetuis tem-
poribus ius instituenti præpositum in ecclesia Aquensi resignare, cum perceptione tertie
partis omnium oblationum cedentium in ecclesia beatæ Mariæ semper virginis ibi-
dem.

& Hazenavv ciuitates rebelles cepit, autoribus rebellionis partim occisis, partim pro scri-
ptis: & siluit omnis terra à facie eius in bona pace.

Eodem anno Rodolphus rex apud Moguntiam constitutus mense Decembri cum
multis principibus, concordiam fecit inter Wernherum archiepiscopum Moguntinum
cum Henrico comite de Sponheim ex vna, & Iohannem comitem de Sponheim fratrem
Henrici, cum Henrico filio suo sibi que adherentibus ex altera parte, super omnibus guer-
ris & bellis & damnis ratione castri Beckelnheim habitis, vt patet ex literis compositionis
quæ sequuntur:

Bellum inter
comitem Spō-
heimenses
& archiepi-
scopum Mo-
guntinum,
quod pre-
ter castra
Beckelnheim
cesserant,
componitur.
Literæ com-
positionis.

- Rodolphus Dei gratia rex Romanorū semper Augustus, notum facimus vniuersis ac singulis has
10 literas lecturis aut legi audituris, quod nos omnem discordiam, litem & contentionem, quæ fuerunt in-
ter dilectos principes nostros, Wernherum archiepiscopum Moguntinum, ecclesiam suam, Henricum
fratrem comitis de Sponheim, cum omnibus amicis & auxiliariis eorum partibus ex altera, complana-
uimus, concordauimus & pacificauimus integraliter, perfecte ac in perpetuum, super omnibus factis
commisissis & perpetratis, in toto tempore illo quo discordia inter eos cepit & durauit, in hunc modum.
In primis castrō Beckelnheim, castrensibus hominibus & bonis, quæ prefatus archiepiscopus emerat,
sicut habetur in literis diuisionis inter comitem Iohannem & Henricum fratrem eius factæ, renuncia-
uit predictus comes Iohannes cum vxore & fratre suo Euerhardo pro se & cunctis hæredibus suis, eorū
nobis in perpetuum: debetq; meo iudicio, sub quo dicta bona consistere noscuntur, facere omnia & singula
quæ ordo iuris cum W arandia exposulant. Comes Henricus sua terita parte ibidem debet esse contē-
20 tus, quemadmodum hucusque tenuit eandem & archiepiscopus vna cum ecclesia Moguntina in duabus
partibus, quas ei vendidit Henricus frater comitis Iohannis, sine alicuius eorum molestatione in posse-
sione quæta permanebit. Captiui omnes facti iure iurando pacis (vt moris est) liberi dimissi sunt. Omnia
prescripta Iohannes & Henricus comites de Sponheim se firmiter obseruaturos super sancta Dei Euan-
gelia iurauerunt. Quod si hanc concordia & pacis nostram compositionem ad iniuriam archiepiscopi
& ecclesie Moguntinæ prefati comites violare presumpserint, tunc nos vna cum ciuitatibus regni
Francofordia, Friedburg, Wetzlaria, Geilenhausen, Oppenheim, Wesalia ac Bopardia, & ipse nobiscum
aduersus eos, se predicto archiepiscopo & ecclesie eius auxilium ferentes, assistentiam faciemus. Contra
hec auxilium ferre prefatis comitibus Iohanni & Henrico non debebunt Fredericus comes de Linin-
gen, neq; filius eius, neq; Euerhardus comes de Katzenellenbogen, neq; Emicho comes de Liningen, seu a-
30 liquis eorum, aduersus archiepiscopum & ecclesiam Moguntinam. Hanc autem concordia & pacis
compositionem de consensu & bona voluntate prefatorum, archiepiscopi Moguntini, & comitum Io-
hannis & Henrici de Sponheim fecimus, & ad instantiam eorūdem sigillum nostrū regium, vna cum
sigillis eorum & Frederici comitis de Liningen & Euerhardi comitis de Katzenelnbogen, vis literis
fecimus appendi. Actum Moguntia anno Domini MCCLXXXI. in presento S. Lucia.

Captiui di-
missi.

MCCLXXXII.

Anno Petri abbatis nostri XVIII. Iohannes comes de Sponheim, qui superiori anno
(sicut diximus) contra Vvernerum archiepiscopum Moguntinum apud Gentzingen
dimicauerat, nunc perpetuum cum eo foedus iniit, assistentiam contra omnes iniuriato-
res promittit, exceptis Gotfrido comite Seinenfi, Henrico comite de Starckenburg, Euer-
40 hardo comite de Catzenelnbogen (qui fuit frater vxoris suæ) Emichone & Friderico iu-
niore comitibus de Liningen, comite quoq; de Zvveibrucken & Langrauiio Hassiæ, cum
quibus antea exstitit foederatus, vt patet ex literis desuper confectis, Moguntia datis anno
Domini MCCLXXXII. tercio nonas Maii, quæ quia & nimis sunt proluxæ, & nostro proposito
nihil conducunt, eas consulto transmisiimus.

Foedus inter
comitem Io-
annem de
Sponheim
& archie-
piscopum,

Eodē anno Rodolphus castra pradonū Reichenstein & Schoneck capiens destruxit.
Eodem anno secunda feria post festum S. Patchæ, ciues Moguntini omnes Iudæos
qui erant in ciuitate Moguntina propter quoddam enorme maleficium occiderunt, & o-
mnia eorum bona sibi vsurparunt. Subsequuta est similis plaga in cæteros Iudæos pene
omnes per totam Alemanniam.

Castra duo
destruuntur,
Iudæorum
occiso.

- 50 Annus iste tam fuit temperatus, vt circa festum Marcellini & Petri martyrium (id est
ii. Iunii) vineæ generaliter in his terris vbique botros florentes haberent.

Annus tem-
peratus.

MCCLXXXIII.

Anno Petri abbatis nostris XIX. in die S. Potentianæ virginis, comites de Henneberg
exercitum contra Bert holdum Herbipolensem episcopum produxerunt, oppidum quod
dictum est Schvartzbach combusserunt, & monasterium ordinis nostri ibidem extra
mures spoliarunt.

Bellum apud
Schvartz-
bach.

Eodem anno Martinus Papa I I I. Legatum à latere misit in Alemanniam episco-
pum Tusculanum, qui veniens ad Herbipolim in presentia Rodolphi regis & multorum

Legatio A-
postolica.

Trithem

Opera
Historia

principum, episcoporum, abbatum, praelatorum atque nobilium solenne concilium celebravit. Ibi inter alia Papa decimum denarium a clero, & rex ab vniuerso regni populo instantissime exigere coeperunt, multis principibus consensum prebentibus. Sifridus autem episcopus Colonienfis & Henricus episcopus Treuirensis contra insolita & nimis grauem exactiorem constantissime se opposcentes & contradicentes conatus vtriusque iratos fecerunt.

Exaltio papa & regis presumpsa cassatur.

MCCLXXXIV.

Archiepiscopus Moguntinus moritur. Duo archiepiscopi eliguntur. Henricus fit archiepiscopus Moguntinus.

Anno Petri abbatis nostri xx. secunda die mensis Aprilis, obiit Wernherus archiepiscopus Moguntinus, & in ecclesia Moguntina sepelitur: & vacauit sedes Moguntina per triennium, duobus in dissensione electis, videlicet Petro Canonico Basiliensi, maioris ecclesie preposito, qui olim fuit medicus Rudolphi regis Romanoru, & Gerardo de Epstein, Treuirensi archidiacono, quibus de episcopatu apud sedem apostolicam per triennium contententibus, tandem Honorius papa III. vtroque abrogato, Henricum ordinis minorum, Basiliensem episcopum in archiepiscopum Moguntinum sublimauit. Petrum vero prefatum Medicum, in locum predicti Henrici constituit Basiliensis ecclesie Antistitem.

Eodem anno obiit Bertholdus episcopus Herbipolensis, cui Mangoldus de Nuenburg succedens, prefuit annis XII. & fuit XLIII. in ordine episcoporum Herbipolensium.

MCCLXXXV.

Templum Moguntinum comburitur. Cleuis Herbipoli expellitur. Pseudofridericus imperator comburitur. Ludouicus Comes Palatinus moritur. Ludouicus filij & nepotes.

Anno Petri abbatis nostri XXI. ecclesia B. Mariæ virginis ad gradus Moguntie combusta est. Eodem anno canonici ecclesie Herbipolensis cum vniuerso clero per ciues violenter expulsi sunt VI. idus Ianuarij, & spoliati omnibus bonis suis.

His temporibus venit quidam homo incognitus Friderico Imperatori simillimus, qui se Fridericum Imper. esse dicebat, & primo quidem apud Missiam, deinde in Wetzlaria aliisque locis multos sibi homines attraxit, qui ipsum credebant esse Fridericum. Verum falsitate comperta iussu Rudolphi regis Romanorum post multa tormenta viuus exurit.

Eodem quoque anno obiit Ludouicus comes Palatinus Rheni & dux Bauaria: in monasterio Furstenfeld, quod ipse pro interfecta vxore fundauerat, sepelitur: duos filios reliquens Rudolphum comitem Palatinum, & Ludouicum postea Imperatorem Romanorum. Rudolphus primogenitus genuit Rudolphum, Rupertum & Adolphum, de quibus suo loco dicetur.

MCCLXXXVI.

Anno Petri abbatis nostri XXII. Honorius papa IV. (sicut supra diximus) Petro & Gerardo, apud sedem apostolicam de Moguntino archiepiscopatu contententibus, abrogatis, Henricum episcopum Basiliensem ordinis minorum, archiepiscopum Moguntinum ordinauit, qui prefuit anno I. mensibus XI. diebus V. Petrus autem prepositus, Basiliensis episcopus factus est, & cessauit illa diuturna & perniciofa pro ecclesia dissensio.

MCCLXXXVII.

Iudei Wernherum puerum occidunt. Sanctus Wernherus. Episcopus Wormaciensis moritur. Simon succedit.

Anno Petri abbatis nostri XXIII. Iudei quendam puerum, nomine Wernherum, oriundum ex villula cui Wamraidt vocabulum est, occulte in scijs parentibus rapientes, ad Wesaliam secum abduxerunt, eumque XXI. cal. Maij acubus pungentes pro capiendo sanguine, crudeliter post multa tormenta occiderunt, cuius cadauer in quadam capella, in oppido Bacharach in monte sita, positum, vsque in presentem diem incorruptum & integrum pro martyrij sui memoria ostenditur, quod statim in principio tumulationis suæ multis miraculis coruscasse perhibetur.

Hochheim constructur & consecratur. Wilhelmus monachus antiabbas moritur.

Eodem anno obiit Fridericus episcopus Wormaciensis, anno pontificatus sui VI. cui Simon de Schonek succedens in episcopatu, prefuit annis IIII. Iste Simon episcopus primo anno episcopatus sui ecclesiam & monasterium monialium, ordinis predicatoru, iuxta Wormaciam, quod Hochheim appellatur, tunc nouiter constructum per Rudolphum militem, consecrauit.

MCCLXXXVIII.

Henricus archiepiscopus Moguntinus moritur. Duo archiepiscopi per dissensionem eliguntur. Honorius papa moritur.

Anno Petri abbatis nostri XXIIII. obiit Wilhelmus monachus, qui in dissensione contra Petrum electus propter multa mala quæ fecerat a Vvernero episcopo Moguntino fuerat captus, & incarceratus per annos ferme XX. sicut supra dictum est.

Eodem anno XV. cal. Aprilis obiit frater Henricus archiepiscopus Moguntinus, in maiori ecclesia Moguntie sepultus: quo mortuo iterum duo per dissensionem electi sunt, videlicet Gerardus de Epstein canonicus Moguntinus, & Archidiaconus Treuirensis, qui cum Petro antea (vt diximus) post mortem Vverneri fuerat electus: & Emmericus de Schoneck Scholasticus Moguntinus. Veru cum hæc apud Moguntiam ageretur, Honorio Papa mortuo sedes apostolice

apostolica vacavit decem mensibus, ita quod causa electionis huiusmodi non poterat nec in partibus nec Romæ tam facile terminari. Interea Henricus archiepiscopus Treuirensis moritur, & Gerardus præfatus contra Bohemundum ab vna parte canonicorum Treuirensium etiam archiepiscopus postulatur. Tandem cum duplici electione Romam profectus à Nicolao Papa IV. in archiepiscopum Moguntinum ordinatus est, & Bohemundus in archiepiscopum Treuironum, Henrico succedens præfuit annis XVI. vir magnanimus & prudentissimus, quippe qui multa strenue gessit pro commodo & utilitate ecclesiæ suæ.

Eodem anno obiit dux Limburgensis non relicto semine, & sequuta est magna dissensio inter Iohannem ducem Brabantia, & Reinaldum comitem Gelria propter eundem ducatum Limburgensem, quem vterque sibi hereditario iure vendicare tanquã legitimus & vicinior hæres maxime opere laborabant. Ventum est postremo ad bellum, habuitque dux Brabantia secum Gottfridum fratrem suum, Adolphum comitem de Monte, Henricum comitem de Vindeck, Vvalramum comitem Iuliacensem, & Gerardum fratrem eius, Euerhardum comitem de Marea cum fratre suo, episcopum quoque Leodiensem, comitem de Los, ciues Colonienfes & alios multos nobiles atque fortissimos. Cum Reinaldo autem comite Gelria erant Sifridus archiepiscopus Colonienfis, Henricus comes Lurzelburgensis, & Vvalramus frater eius, Iohannes Dominus in Limburg, Henricus comes de Vvesterberg, item comes de Falckenburg & complures alij. Conserto prælio dux Brabantia victoriam obtinuit, comitem Gelria cepit, & multa pro eius dimissione castella & dominia consecutus est. Captus etiam fuit Sifridus archiepiscopus Colonienfis, & sub custodia comitis de Monte, cum se pecunia redimere nollet, per annos VII. detentus, quousque tandem necessitate compulsus, magno se pretio à captiuitate redemit.

M C C L X X X I X .

Anno Petri abbatis nostri XXV. Rudolphus rex denuo exercitum mouit in Burgundiam, & primo Paterniacum ciuitatem obsidione vallatam cepit. Deinde ipsam Burgundia comitem, comitem quoque Montis Belleardi, & comitem Sabaudia in potestatem suam fortiter subiecit, sibi que obedientem in omnibus fecit.

Eodem anno obierunt Emicho comes de Liningen, Dietherus filius Euerhardi comitis de Katzenelnbogen, Vvaltherus comes de Geroldsteck, Gerlacus senior Dominus de Limburg, comes de Vellinghen & comes de Reineck apud nigram siluam, vno tempore pariter misere simul interierunt.

Eodem quoque anno Sifridus archiepiscopus Colonienfis (sicut diximus) tenebatur in vinculis Adolphi comitis de Monte, & satis miserabiliter per septennium tractabatur.

M C C X C .

Hoc anno Petrus abbas huius monasterij Sponheimensis VIII. cum præfuisset annis XXXV. & mensibus quatuor obiit VI. nonas Maij, in ætate consummata, utpote annorum LXXVII. & amplius, sepultus in claustro monasterij ante introitum ad ecclesiam. Fuit homo multum actiuus, sed minus curas interna & spiritualia, qui primus admisit monachis huius monasterij portiones reddituum, licet postea reuocare voluerit, sed non profecit. Moriturus autem deuotissime cõfessus dixit, se de nullo plus formidare iudicium Dei futurum, quam quod se autore proprietatis occasio monachis huius cœnobij maxima videretur esse relicta. Nihilominus quantum in se fuit, etiam in extremis iam positus, omnia circa hanc diuisionem reddituum, regulæ S. Patris nostri Benedicti contrariam, facta constanti perseverantia reuocauit: sed nihil profecit. Nam monachi licentiam peculij (vt ita dixerim) semel assequuti, morientis verba non curauerunt.

His temporibus inter Iohannem comitem de Sponheim & Henricum comitem Veldentia magna pro leui causa fuit exorta dissensio.

Nam comes de Sponheim suspendi fecerat hominem quendam ex comitatu Veldentia, qui furatus fuerat non paruum pecuniarum summam in oppido Creutzenbach, quam occulte deportans, in quadam villula præfati comitis Veldentis absconderat. Manifestata pecunia per torturam comes Sponheimensis voluit vt redderetur illi cui fuerat ablata: è contrario comes Veldentia ad suam iurisdictionem eam pertinere, & nullatenus alicui reddendam, pro eo quod in suo esset reperta dominio, assererat. Orta itaque dissensio prope fuit vt rem bello aggredierentur, nisi Gerardus archiepiscopus Moguntinus vices suas interposuisset pacemque reformasset, adiudicans pecuniam debere restitui læso.

Sedes Romana vacat.
Episcopus Treuirensis moritur.
Gerardus fit archiepiscopus Moguntinus & Bohemundus Treuirensis.
Dux Limburgensis sine liberis obiit.
Bellum propter ducatum Limburgensem.
Dux Brabantia & eius socii.
Comes Gelria & eius socii.
Dux Brabantia victor euadit.
Comes Gelria captiuus.

Expeditio secunda Regis in Burgundiam.

Interitus 5. Comitum & vnius Domini.

Septennit captiuitas archiepiscopi Colonienfis.

Petrus abbas S. mortuus.
Petrus quatuordecim fuerit.
Reuocauit proprietatem.

Dissensio inter comitem de Sponheim & Veldentia.

Pecunia furto ablata debet restitui ei cui ablata fuit, nisi manifestum sit in istius loci, ubi fuit inuenita fuit, aut ablata.

solenne concilium etc.
uerso regni populo in
enibus. Sifridus autem
solita & nimis grauem
atus vtriusque irritos fe-
Wernherus archiepi-
uit sedes Moguntina per
nico Basiliensi, maiorem
orū, & Gerardo de Ep-
ostolice per triennium
enricum ordinis mino-
imauit. Petrus vero præ-
ecclesiæ Antistitem.
i Mangoldus de Nuen-
um Herbipolensium.
gradus Moguntia com-
erfo clero per ciues vio-
peratori simillimus, qui
nde in Wetzlana alij
ricum. Verum fallitate
ra viuis exiit.
ni & dux Bauaria, in mo-
pelititer duos filios re-
mperatorem Romano-
& Adolphum, de quibus
a diximus) Petro & Ge-
ontendentibus, abrog-
episcopum Moguntinum
prappositus, Basiliensis
esia dissensio.
omine Wernherum o-
parentibus rapientes, ad
entes pro capiendis sin-
r in quadam capella, in
nem incorruptum & in-
ncipio tumulationis sue
no pontificatus sui vi-
t. Iste Simon episcopus
m, ordinis prædicatorum,
onstructum per Rudol-
us, qui in dissensione cõ-
o episcopo Moguntino
m est.
us Moguntinus, in ma-
ensionē electi sunt, vide-
us Treuirensis, qui cum
mmericus de Sebottach
orio Papa mortuo sedes
apolo.

